Getum við sett matvælastefnu án sjálfbærnihugsunar?

Kristín Vala Ragnarsdóttir
Jarvísindastofnun Háskóla Íslands

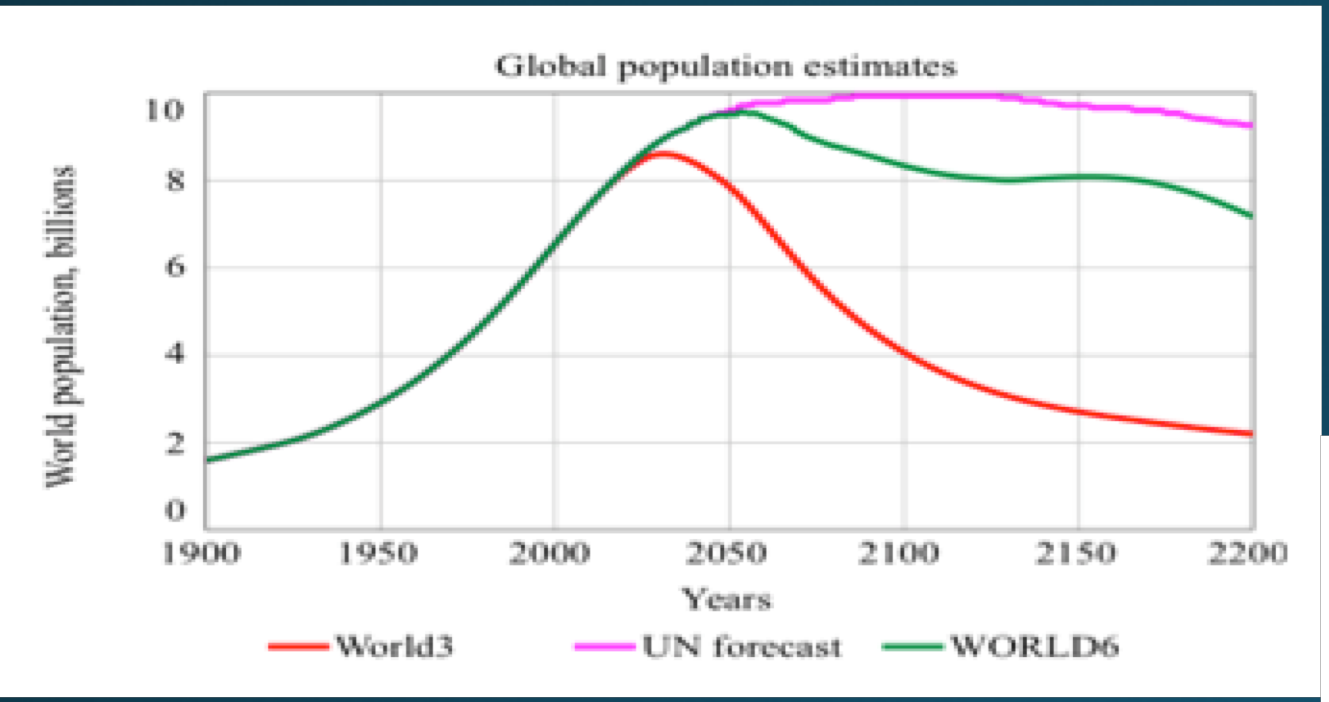
Matvæladagur Matvæla og næringarfélags Íslands
25. október, 2018 – Grand Hotel, Reykjavík

Matvælastefna án sjálfbærnihugsunar? Stutta svarið er nei

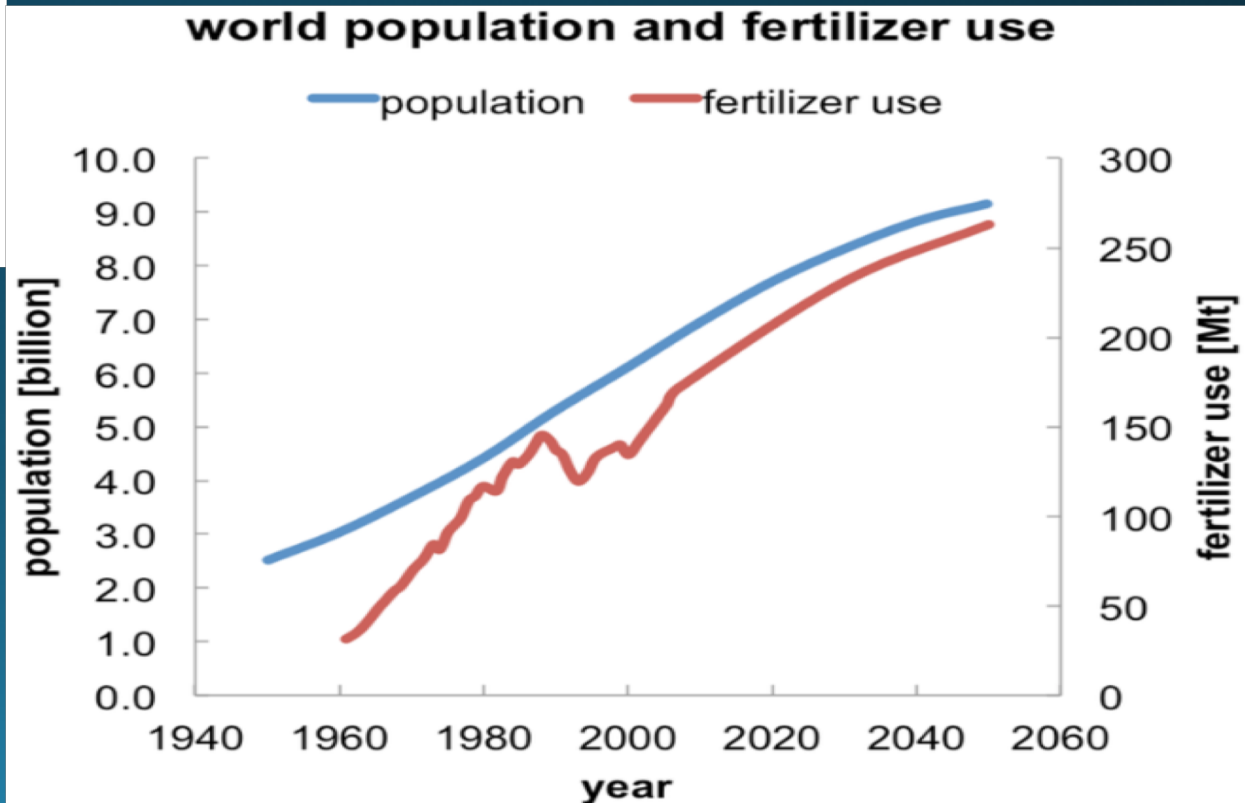
- Horfa þarf langt fram á veginn – hafa þarf í huga áhrif
  - Auðlindaþverrunar
  - Loftslagsbreytinga
- Við eigum bara þessa einu plánetu
  - Við þurfum öll að vinna að sjálfbærni í heiminum innan marka jarðarinnar…

Fjólksfjöldi og áburðarnotkun

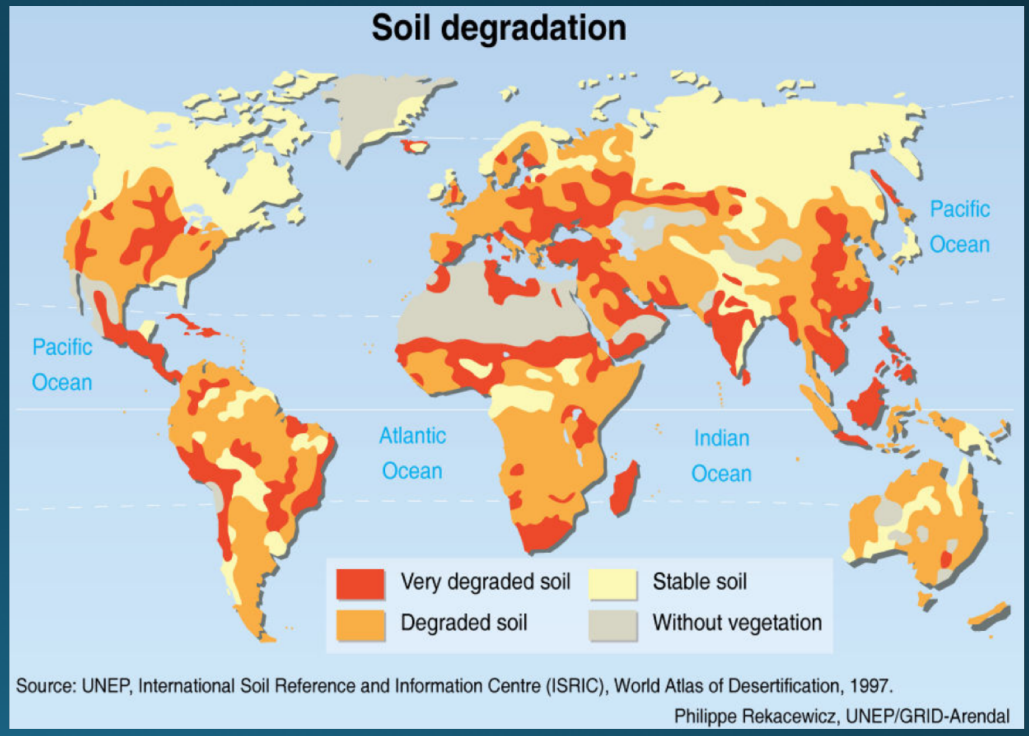

Fólksfjöldi núna er 7.7 milljarðar

Til matvælaframleislu þarf

- Jarðveg
  - Jarvegi hefur hnignað um 50% um heim allan
  - Höfum glatað 50% jarðvegs á Íslandi frá landnámi
- Vatn
  - Víða miklir þurrkar vegna loftslagsbreytinga
- Áburð
  - NPK: unninn úr olíu og grjótnámum – þarf orku
- Orku
  - 1 kal af matvælum nýtir ~10 kal af olíu

Sjálfbærni

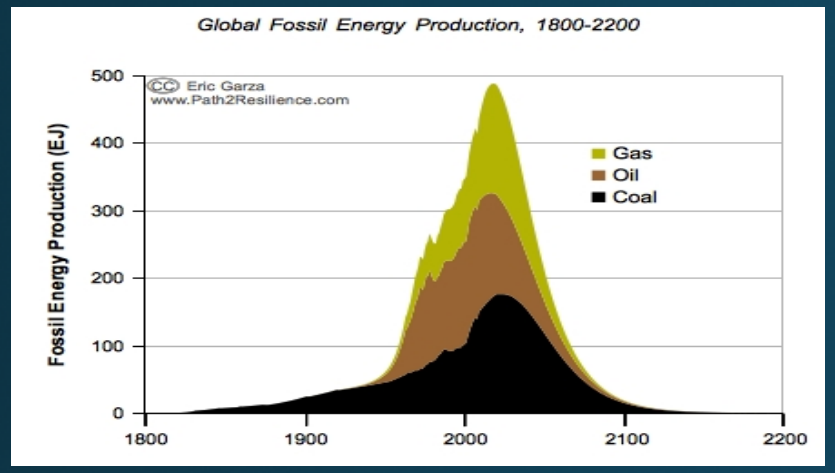
- Byggist á stoðum sem setja má í áttavita
  - Vernda náttúruna
  - Nýta auðlindir skynsamlega fyrir hagsæld allra innan marka jarðarinnar
  - Byggja upp réttlátt samfélag
  - Vellíðan/sæld borgara

Sjálfbærniáttavitinn

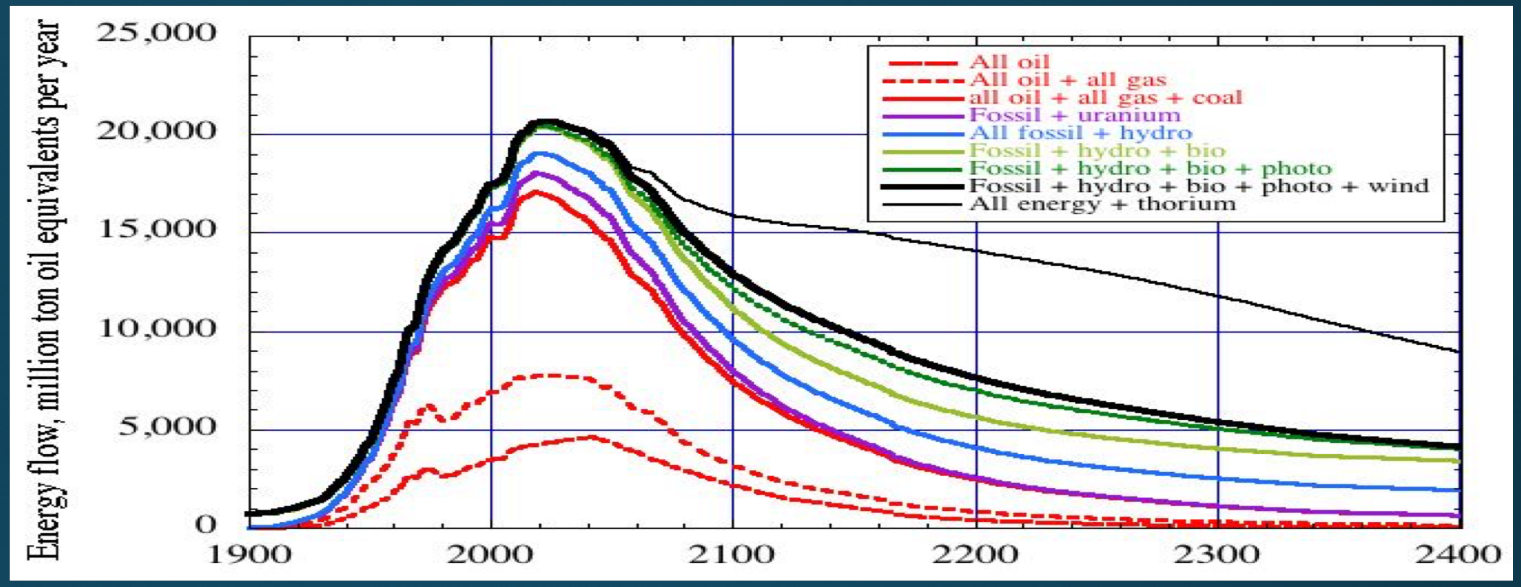
Hámarks allt!

Jarðefnaeldsneyti

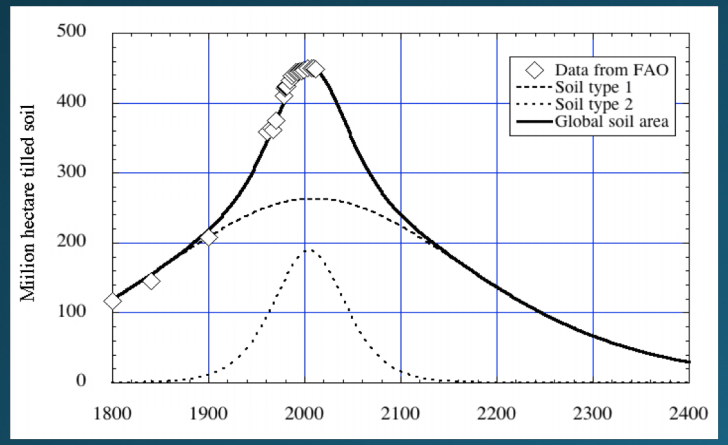

Getum einungis nýtt <20% af því sem er eftir

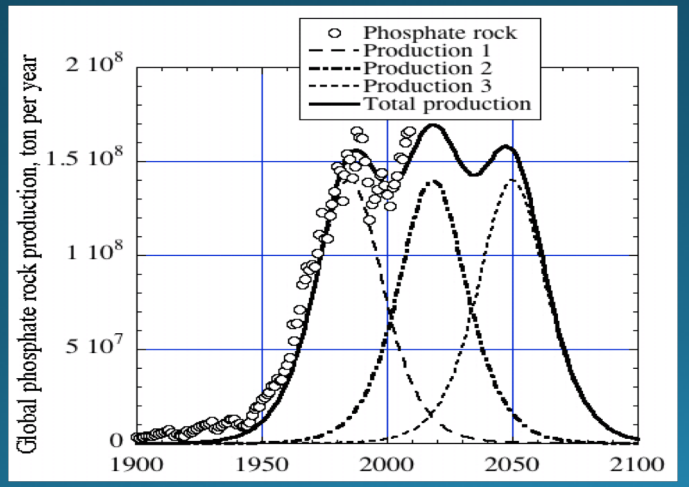
Öll orka, WORLD6 líkan

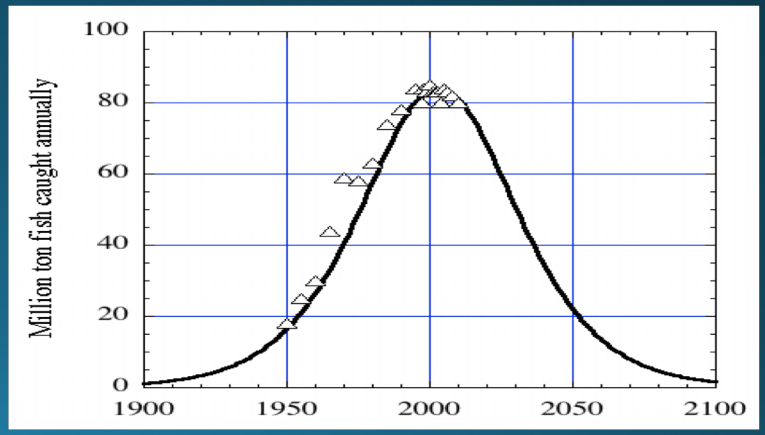
Jarðvegur og ræktunarland

Fosfat

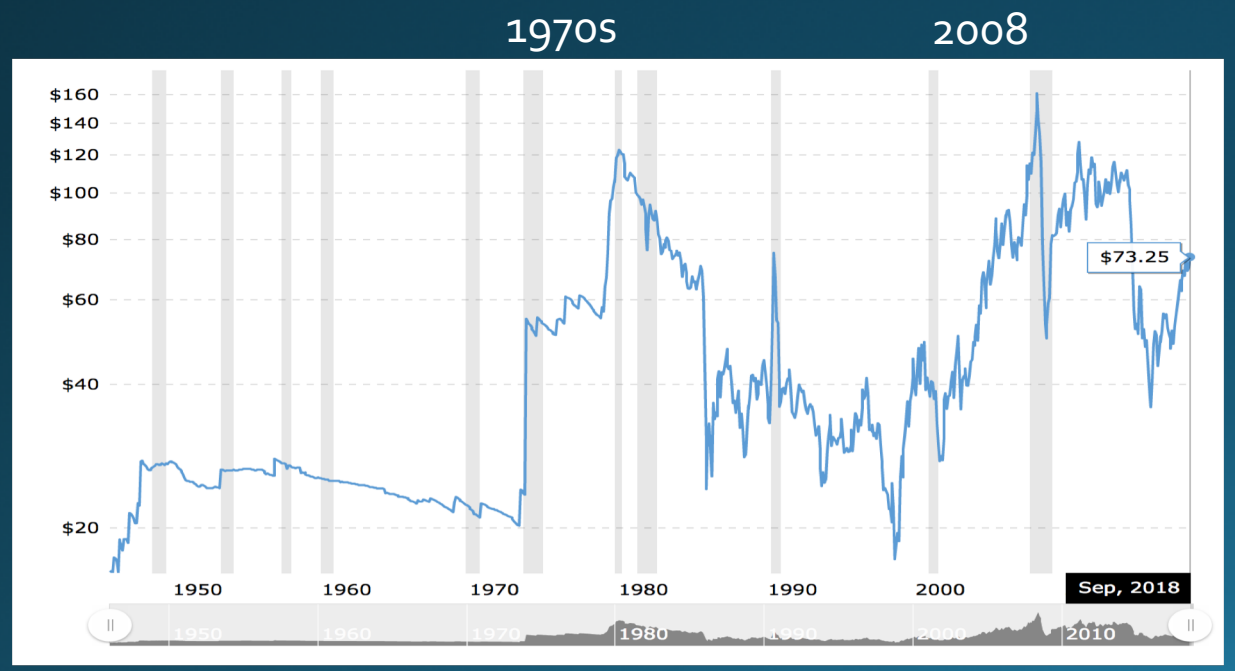

Fiskur og sjávarafurðir

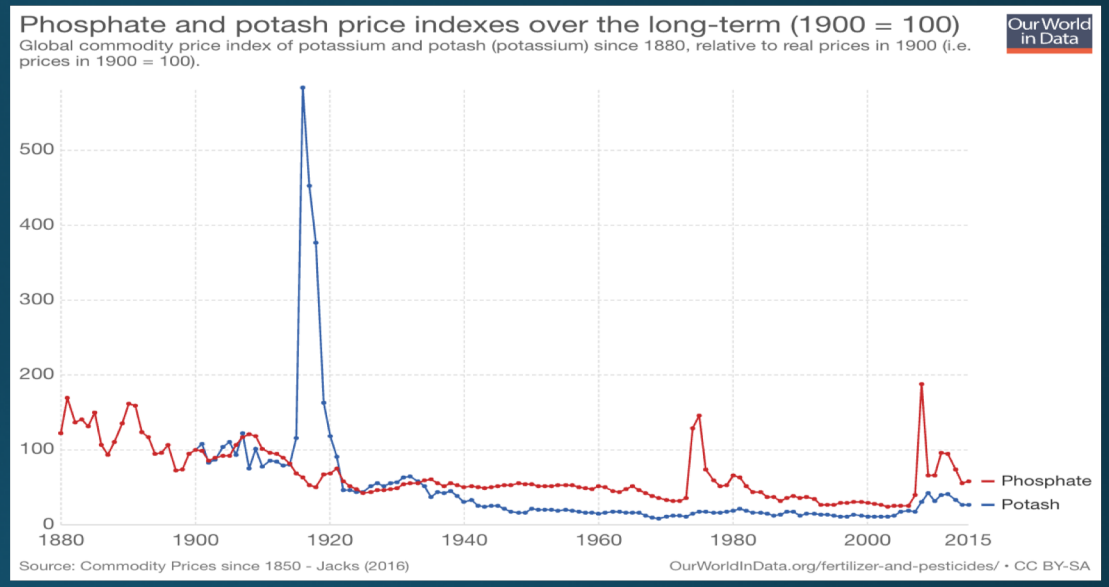
Verð hráolíutunnu og áburði

Olía

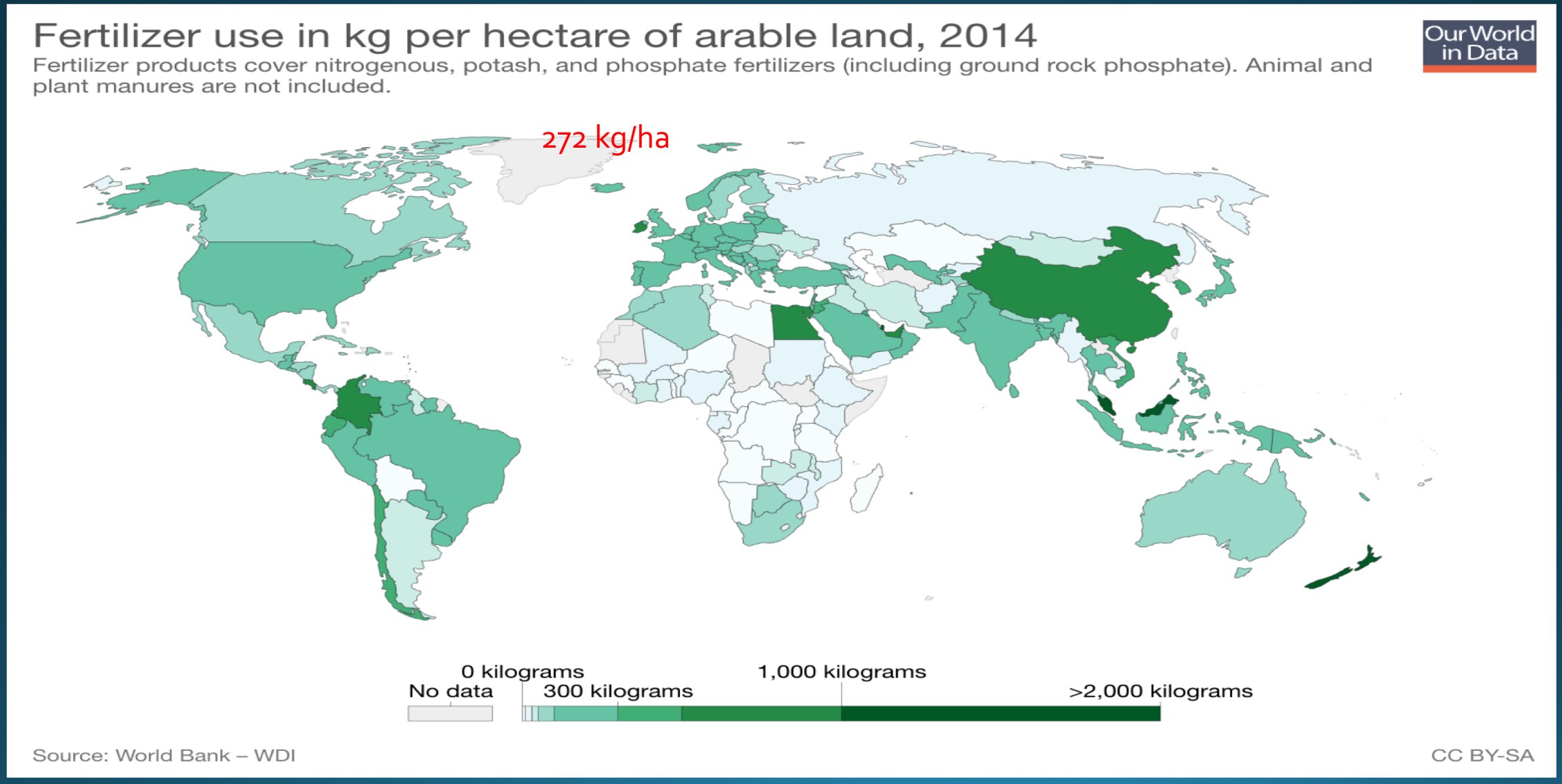
Oct 8
74.02$

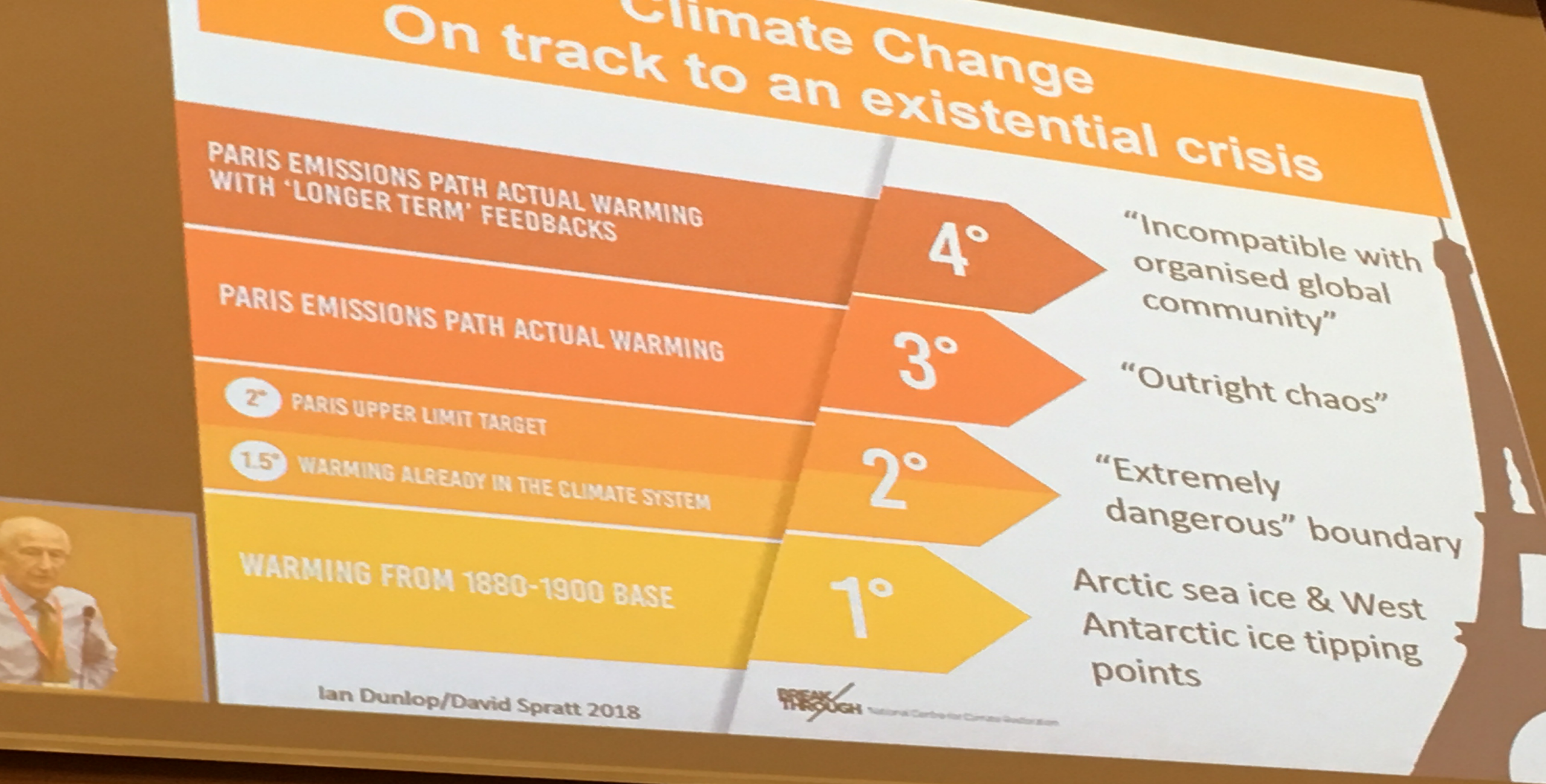
Oct 24
66.43$

Fosfat og kalí

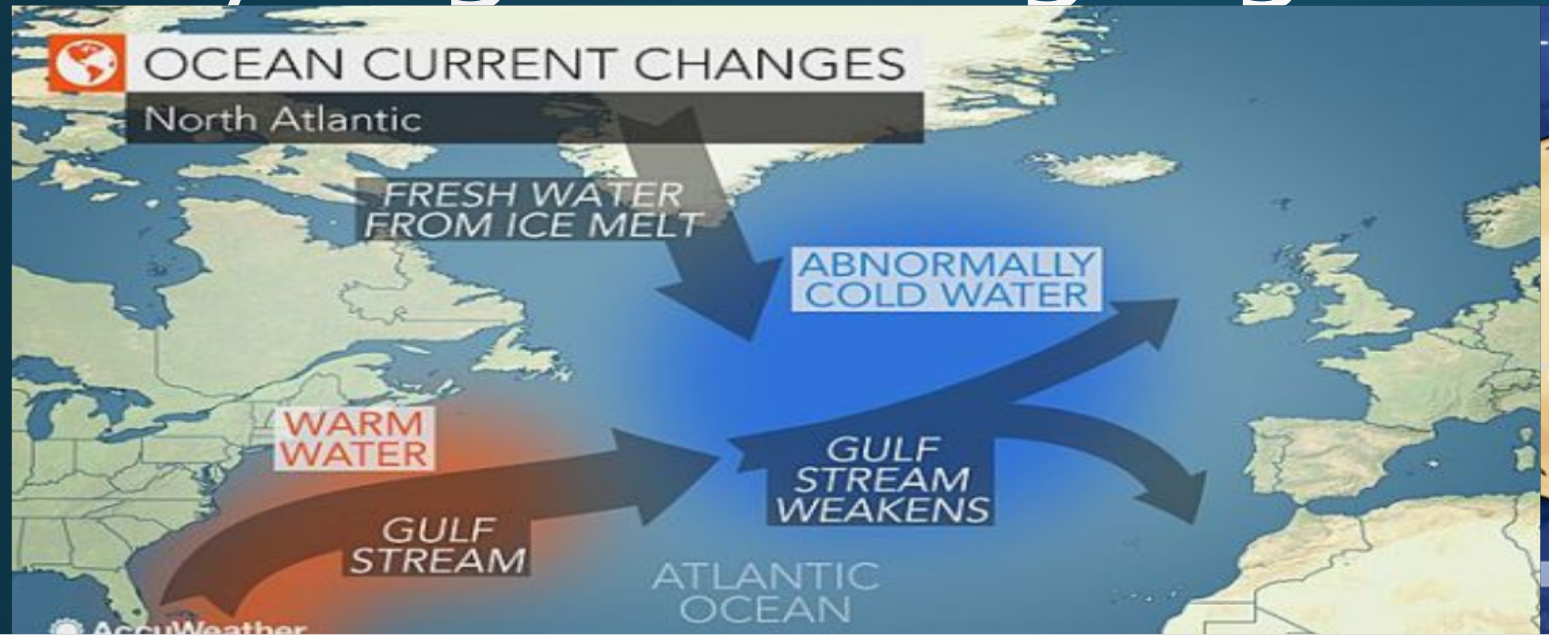
Áburður á hektara landbúnaðarlands

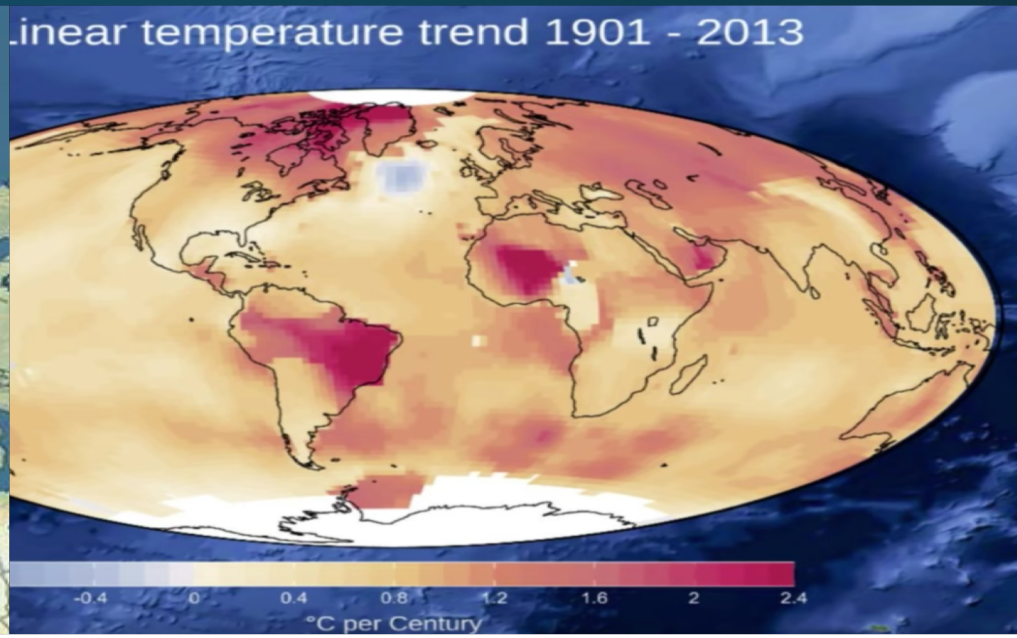

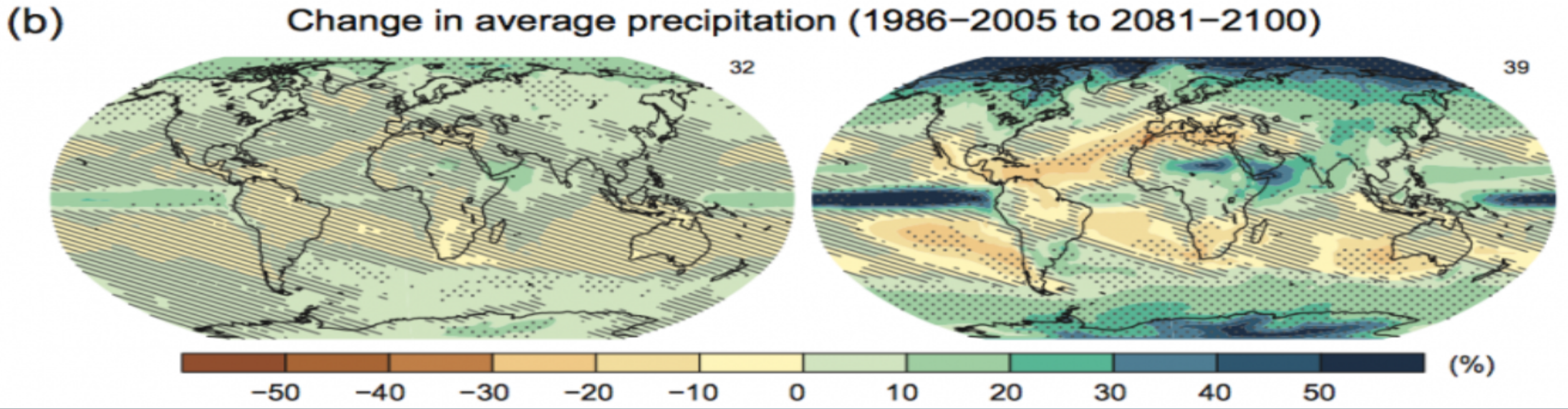

Dunlop, at Club of Rome 50th anniversary meeting Rome, October 16, 2018

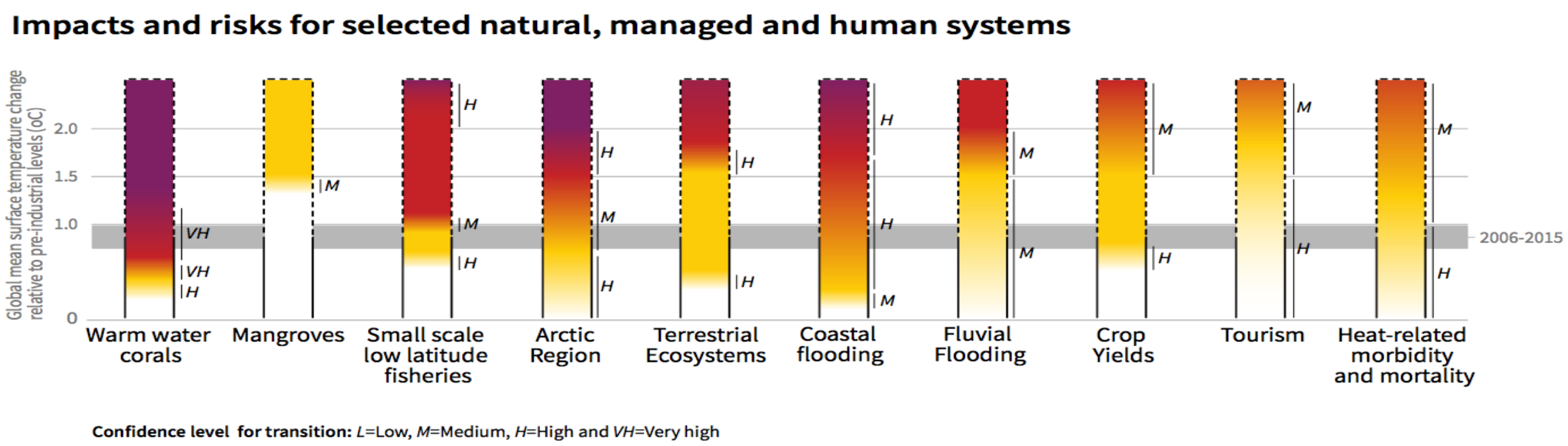
Breyting á hitastigi og úrkomu

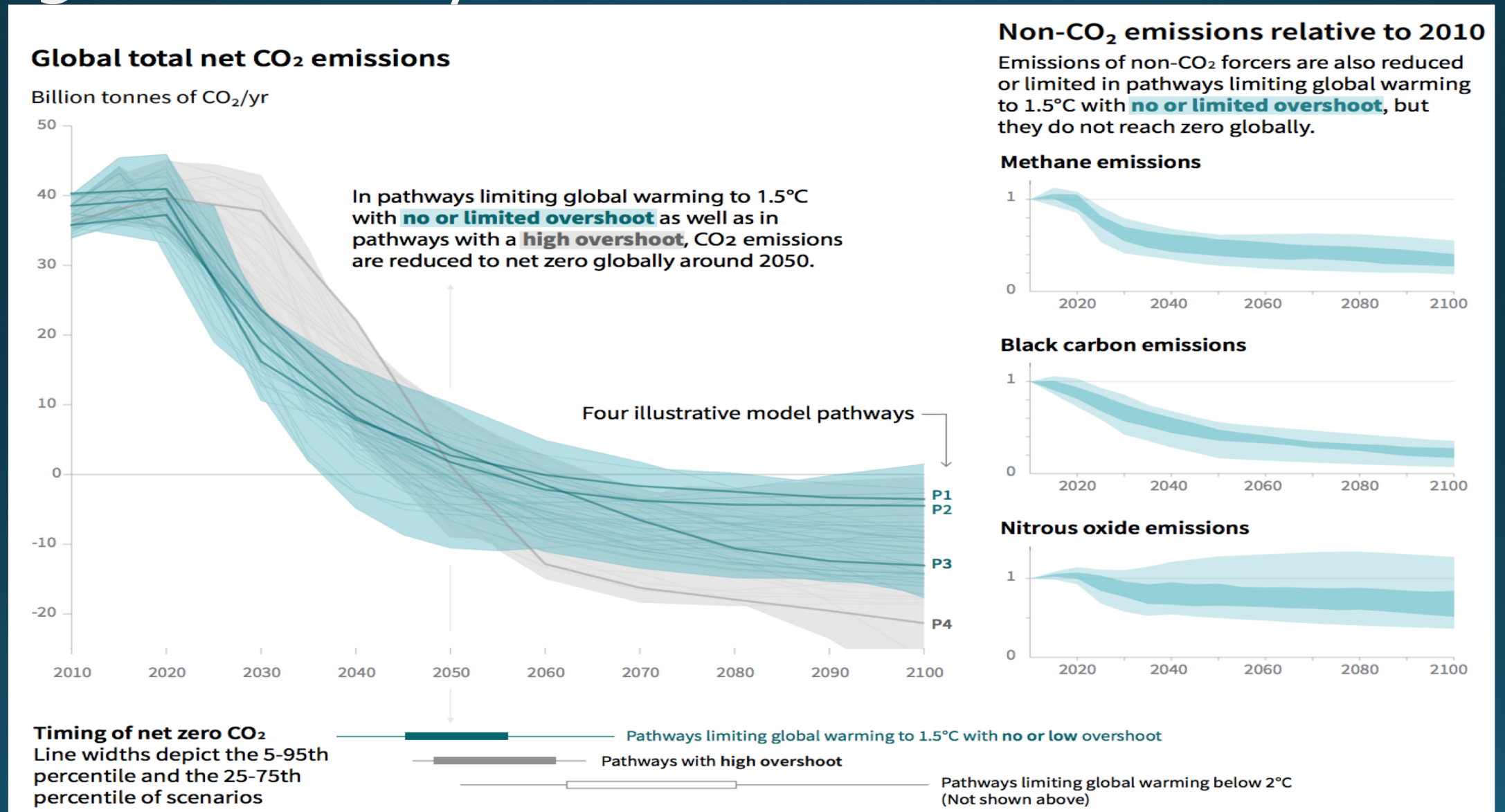

Áhrif 1.5°C upphitunar

Magn uppskeru

Þörf á að helminga útblástur fyrir 2030
1.5°C sviðsmynd IPCC

Áhrif á landbúnað

- Olía og áburður verða dýr
  - Lítið verður um innflutt matvæli
- Það þarf að binda kolefni í jarðvegi
  - Moltugeð í borgum og bæjum fyrir áburð
  - Lífrænn/vistvænn landbúnaður er framtíðin
    - Olivier de Schütter hefur sýnt fram á með vísindamönnum
- Matur úr nærumhverfi er lausnin
- Ísland á að stefna í að vera sjálfbært um matvæli
- Nýta jarðhita fyrir gróðurhús og jarðveg
- Hætta þarf að einblína á verð matvæla
  - Gæði matvæla eru mikilvægari
  - Koma þarf í veg fyrir matarsóun

Matvælastefna fyrir Ísland

- Framleiða matvæli á Íslandi
- Rækta skjólbelti til verndunar t.d. kornræktar
- Rækta berjarunna
- Stórauka gróðurhúsaframleiðslu
- Lengja ræktunartíma rótargrænmetis með hitaveituleiðslum á ca 1 m dýpi
- Rækta laxfiska og silung á landi – forðast mengun
- Samrækt – tengja saman fiski- og grænmetisrækt
- Auka virði framleiðslu með vinnslu á býli
  - Sulta, sýrt grænmeti, súpugerð….

Að lokum

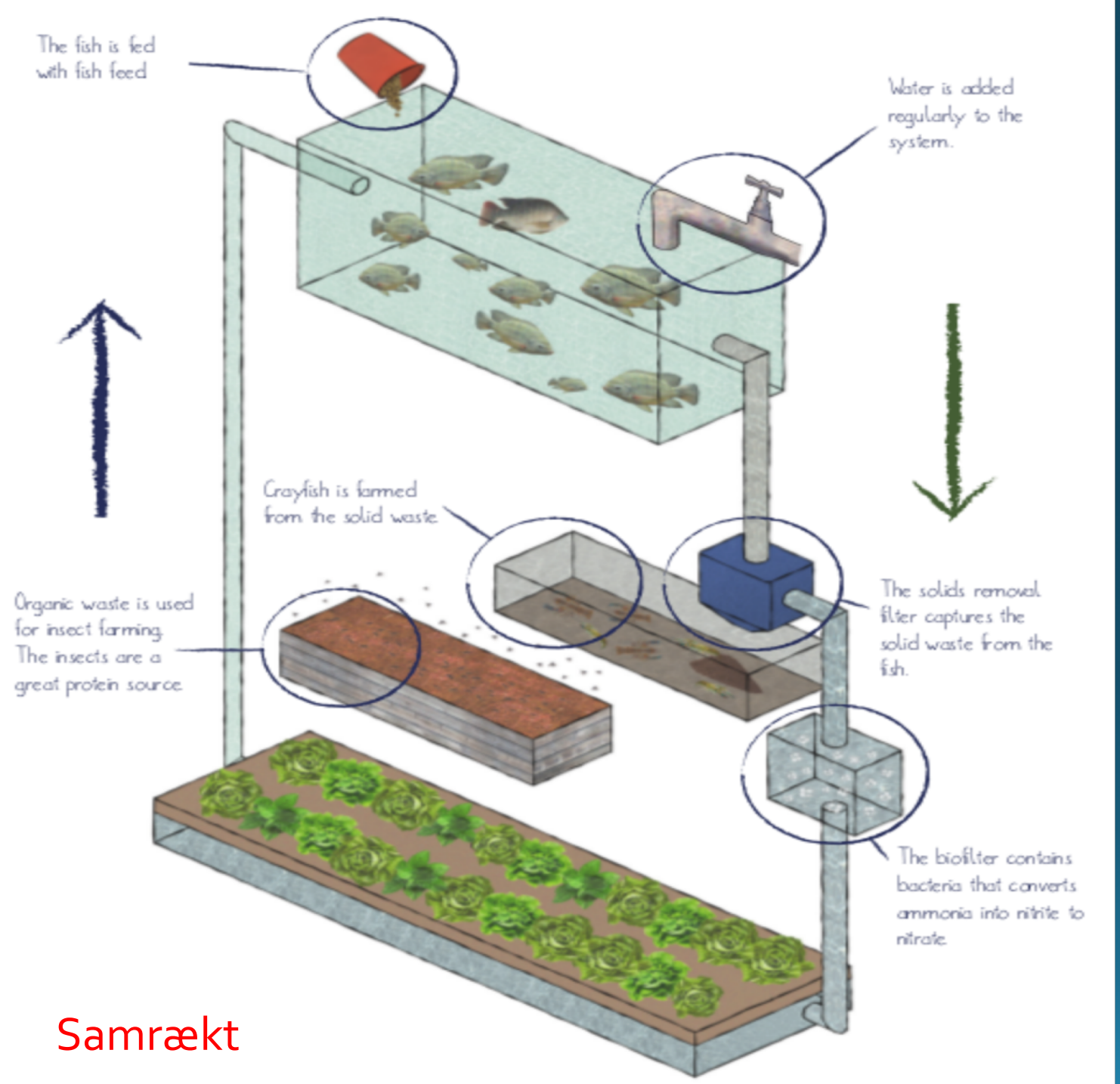

- Fjórða stoð sjálfbærni er vellíðan
  - Borða hollan og góðan mat
  - Forðast öll aukaefni, sykur og unnar matvörur
  - Forðast öll eiturefni
  - Læra af náttúrunni sem er sjálfbær ef óáreitt
    - Organic cultivation, agroecology, agroforestry, permaculture, aquaponics…
  - Tengjast náttúrunni til að þykja vænt um hana og vilja vernda hana
  - Læra hugleiðslu og stunda hreyfingu

Matvælastefna án sjálfbærnihugsunar?

- Ógerlegt og óskynsamlegt - Ísland þarf að verða sjálfbært með matvæli
- Horfa þarf langt fram á veginn – hafa þarf í huga áhrif
  - Auðlindaþverrunar
  - Loftslagsbreytinga
- Tengja við loftslagsstefnu og heimsmarkmiðin
- Bæta þarf menntun og fræðslu
- Við eigum bara þessa einu plánetu
  - Við þurfum öll að vinna að sjálfbærni í heiminum innan marka jarðarinnar…

Samrækt

Takk fyrir að hlusta!

vala@hi.is